

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Державного комітету
України з питань регуляторної
політики та підприємництва
від 13.01.11 р. № 2

Методичні рекомендації щодо проведення аналізу регуляторних актів

I. Організаційне забезпечення здійснення перегляду регуляторних актів

Для проведення прискореного перегляду регуляторних актів та залучення до його проведення громадськості, сільськими, селищними, міськими головами, Київським міським головою, головою Севастопольської міської ради, головами районних у містах, районних та обласних рад у п'ятиденний строк утворюються робочі комісії з питань прискореного перегляду регуляторних актів (далі – робочі комісії).

Відповідному регуляторному органу необхідно забезпечити робочу комісію з перегляду повним переліком існуючих чинних регуляторних актів, які були видані цим органом, а також, за вимогою робочої комісії з перегляду, забезпечити текстами та необхідними, пов'язаними з цими регуляторними актами документами, якщо такі відсутні у вільному доступі членів робочої комісії.

Робочій комісії з перегляду необхідно здійснити перегляд кожного регуляторного акта згідно з наданим переліком (методологія здійснення перегляду наводиться нижче) та підготувати:

- 1) перелік регуляторних актів, що відповідають принципам державної регуляторної політики (далі – Перелік 1);
- 2) перелік регуляторних актів, що не відповідають принципам державної регуляторної політики та потребують внесення до них змін (далі – Перелік 2);
- 3) перелік регуляторних актів, що не відповідають принципам державної регуляторної політики та потребують визнання їх такими, що втратили чинність, або скасування (далі – Перелік 3).

До кожного регуляторного акта також додається стисле обґрунтування включення кожного регуляторного акта до відповідного переліку. Обґрунтування рекомендується готувати у вигляді висновку, форма якого наведена нижче).

За результатами перегляду робоча комісія з перегляду передає переліки регуляторних актів разом з висновками щодо кожного регуляторного акта керівнику відповідного регуляторного органу.

До Переліку 1 вносяться тільки регуляторні акти, які відповідають всім трьом вищезазначеним критеріям.

Керівник регуляторного органу дає доручення відповідному структурному підрозділу на підготовку проекту рішення з метою скасування регуляторних актів, що визначені у Переліку 3.

Крім того, керівник регуляторного органу дає доручення відповідним структурним підрозділам на підготовку проектів регуляторних актів відповідно до Переліку 2, з подальшим забезпеченням проходження цими проектами регуляторних актів процедур, визначених Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

II. *Методологія проведення перегляду регуляторних актів робочою комісією з перегляду*

Основною умовою проведення перегляду регуляторних актів на їх відповідність принципам державної регуляторної політики є участь громадськості в її здійсненні та забезпечення робочої комісії з перегляду найповнішою інформацією щодо кожного регуляторного акта.

Проведення перегляду регуляторних актів здійснюється з урахуванням основних положень Закону України від 11.09.2003 № 1160-IV «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» та Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2004 № 308.

Перегляд регуляторних актів здійснюється на відповідність таким критеріям:

- **відповідність вимогам актів вищої юридичної сили, а також компетенції відповідного органу;**
- **економічна доцільність та обґрунтованість існування регуляторного акта;**
- **економічна ефективність для суб'єктів господарювання, а також прозорість вимог регуляторного акта.**

Робоча комісія з перегляду регуляторних актів може самостійно визначити певні регуляторні акти, які будуть підлягати першочерговому перегляду, якщо у її членів наявна інформація щодо назви такого регуляторного акта та невідповідності його вищезазначеним критеріям.

III. *Відповідність вимогам актів вищої юридичної сили, а також компетенції відповідного органу*

Експертиза на відповідність першому критерію, за яким аналізується регуляторний акт, повинна полягати у проведенні аналізу юридичної сили акта(ів), на підставі якого(их) видавався регуляторний акт.

У разі, якщо акт вищої юридичної сили (або його окрема норма), на підставі якого був прийнятий регуляторний акт, втратив чинність, такий регуляторний акт має бути внесений до Переліку 3.

Регуляторний акт також аналізується на предмет виявлення норм, які суперечать або не узгоджуються з нормами актів вищої юридичної сили

Наступним аналізується компетенція регуляторного органу з видачі цього регуляторного акта, яка закріплена у відповідних актах законодавства на сьогоднішній день. Метою такого аналізу є з'ясування, чи був регуляторний акт прийнятий в межах повноважень або поза межами наданих відповідному органу повноважень.

Крім того, необхідно з'ясувати проміжок часу, на який був виданий регуляторний акт (крім тих, дія яких не обмежена часом), та співставити строк дії регуляторного акта, зазначений в ньому, з датою здійснення аналізу.

На цьому етапі перегляду також з'ясовується дотримання порядку підготовки регуляторного акта вимогам Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», а також наявність інформації про офіційне оприлюднення регуляторного акта згідно з вимогами статті 12 цього Закону.

Негативна відповідь в процесі проходження одного з будь-яких етапів аналізу є підставою для внесення регуляторного акта до Переліку 3. У зв'язку з існуванням вищенаведеної підстави перегляд на відповідність регуляторного акта другому та третьому критерію не проводиться.

IV. Економічна доцільність та обґрунтованість існування регуляторного акта

Експертиза регуляторного акта на відповідність другому критерію починається з виявлення наявності аналізу регуляторного впливу до цього регуляторного акта (крім тих, що розроблялися та були прийняті після набрання чинності Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»).

Відсутність аналізу регуляторного впливу до регуляторного акта, який був розроблений і прийнятий після набрання чинності Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», є підставою для внесення такого регуляторного акта до Переліку 3.

Наступним етапом є аналіз досягнення регуляторним актом цілей його прийняття. На цьому етапі мають бути з'ясовані питання:

- чи розв'язана проблема, яку необхідно було вирішити за допомогою регуляторного акта? Якщо проблема розв'язана, то необхідно зазначити, чи може ця проблема знову виникнути, якщо регуляторний акт буде скасований;
- чи потребує вирішення проблеми внесення змін до регуляторного акта і яких саме?;
- які вигоди отримує держава/грумада від існування регуляторного акта?;
- чи несуть суб'єкти правовідносин, що регулюються цим регуляторним актом, витрати від дії цього акта і які саме? До суб'єктів правовідносин відносяться три загальні категорії: держава/грумада, суб'єкти господарювання, населення;
- чи виникли додаткові проблеми під час існування регуляторного акта?

Для регуляторних актів, до яких був розроблений аналіз регуляторного впливу, відповіді на ці питання необхідно співставити з інформацією та даними, наведеними в аналізі регуляторного впливу.

Згідно з відповідями на ці питання регуляторний акт може бути відразу віднесений до Переліку 3, після чого аналіз на відповідність регуляторного акта третьому критерію не проводиться, або до Переліку 2 з визначенням норм, в які необхідно внести зміни, та суть пропонувані змін і доповнень.

При цьому, якщо регуляторний акт, який пропонується внести до Переліку 2, не буде відповідати третьому критерію, то він підлягає включенню до Переліку 3.

V. Економічна ефективність для суб'єктів господарювання, а також прозорість вимог регуляторного акта

Аналізу на відповідність третьому критерію підлягають регуляторні акти, які на цей момент ще не включені в жодний з трьох переліків або вже включені до Переліку 2.

Основним підходом у проведенні перегляду за третім критерієм є врахування громадської думки - представників суб'єктів господарювання та об'єднань громадян, включених в робочу комісію з перегляду, та залучених незалежних експертів (за наявності).

Представники громадськості проводять аналіз складу та розміру витрат (як грошових, так і часових) при здійсненні господарської діяльності, які виникають внаслідок дії цього регуляторного акта (за наявності таких обґрунтованих витрат).

При цьому, якщо розмір витрат може бути знівельований внесенням певної зміни до норми цього акта, то у висновку зазначається необхідність такої зміни. Якщо зменшення розміру витрат суб'єктів господарювання за рахунок внесення відповідних змін є неможливим, то такий регуляторний акт підлягає внесенню до Переліку 3.

Останнім етапом перегляду регуляторного акта є його аналіз на прозорість норм.

Членами робочої комісії визначаються норми, які є частково або повністю незрозумілими для виконання суб'єктами господарської діяльності. Виявленню також підлягають норми, які можна неоднозначно трактувати в процесі застосування регуляторного акта і які можуть бути по різному розтлумачені, та потягнути корупційні діяння з боку посадових осіб.

У разі невідповідності регуляторного акта третьому критерію, він вноситься до Переліку 3.

Регуляторний акт, який не відповідає третьому критерію, може бути внесений до Переліку 2, тільки за умови, якщо робочою групою з перегляду будуть запропоновані зміни та доповнення до такого акта, які позитивно вплинуть на його економічну ефективність для суб'єктів господарювання, а також усунуть непрозорість та неоднозначність трактування норм регуляторного акта.

VI. Узагальнення результатів перегляду

Переліки 2 та 3 разом з відповідними обґрунтуваннями протягом 55 днів з дня початку прискореного перегляду подаються:

- 1) сільськими, селищними, міськими головами міст районного значення – Севастопольській міській державній адміністрації, відповідній районній державній адміністрації;
- 2) міськими головами міст республіканського в Автономній Республіці Крим, обласного значення, головами районних у містах (крім міст Києва та Севастополя), районних рад – Раді міністрів Автономної Республіки Крим, відповідній обласній державній адміністрації;
- 3) Київським міським головою (щодо регуляторних актів, прийнятих районними у місті Києві радами, їх органами, посадовими особами), головами районних у місті Севастополі рад – відповідно Київській та Севастопольській міській державній адміністрації;
- 4) головами обласних та Севастопольської міської рад, Київським міським головою (щодо регуляторних актів, прийнятих Київською міською радою, її виконавчим органом, Київським міським головою) – спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади з питань державної регуляторної політики.

На письмову вимогу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань державної регуляторної політики, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, відповідних місцевих державних адміністрацій їм подаються також тексти регуляторних актів, зазначених у переліках, на паперових та електронних носіях.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань державної регуляторної політики, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, відповідні місцеві державні адміністрації протягом 75 днів:

- 1) аналізують інформацію, що міститься в поданих переліках регуляторних актів та в обґрунтуваннях до них;
- 2) у разі потреби проводять повторну експертизу регуляторних актів на відповідність принципам державної регуляторної політики;
- 3) перевіряють обґрунтованість включення регуляторних актів до відповідних переліків;
- 4) на основі аналізу загальних переліків регуляторних актів, переліків та обґрунтувань, зазначених у частині першій статті 7 цього Закону, виявляють регуляторні акти, які не були предметом прискореного перегляду.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань державної регуляторної політики, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, відповідні місцеві державні адміністрації у разі необґрунтованого включення регуляторних актів до відповідних переліків або виявлення регуляторних актів, які не були предметом прискореного перегляду, протягом 80 днів з дня початку прискореного перегляду подають органам та посадовим особам місцевого самоврядування, які їх прийняли, пропозиції щодо внесення до них змін, визнання їх такими, що втратили чинність, або їх скасування.

Органи та посадові особи місцевого самоврядування, залучені до прискореного перегляду, протягом 90 днів подають спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади з питань державної регуляторної політики, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, відповідним місцевим державним адміністраціям копії актів про внесення змін, про визнання такими, що втратили чинність, або їх скасування за результатами прискореного перегляду регуляторних актів.

У разі якщо протягом 90 днів не будуть визнані такими, що втратили чинність, або скасовані регуляторні акти, які були включені до переліків 2 та 3, а також регуляторні акти, стосовно яких спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань державної регуляторної політики, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, відповідні місцеві державні адміністрації подали пропозиції щодо визнання цих актів такими, що втратили чинність, або їх скасування, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань державної регуляторної політики, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, відповідні місцеві державні адміністрації звертаються до адміністративного суду з відповідним позовом.

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, відповідні місцеві державні адміністрації протягом 120 днів подають спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади з питань державної регуляторної політики за встановленою ним формою зведену інформацію про результати прискореного перегляду регуляторних актів.

Форма**висновку з відповідності регуляторного акта принципам державної регуляторної політики****Назва РА**

Дата прийняття _____ № прийняття _____

Орган, що прийняв**I. Критерій № 1: відповідність вимогам актів вищої юридичної сили, а також компетенції відповідного органу****1. Юридична сила акта, на підставі якого був виданий РА: чинний / нечинний****2. Компетенція органу на видачу РА: в межах / поза межами повноважень****3. Наявність норм, які суперечать або не узгоджуються з нормами актів вищої юридичної сили: так / ні**

Номер пункту РА, що суперечить чи не узгоджується: _____

Назва акта законодавства та номер статті (пункту, частини): _____

4. Строк дії РА: необмежений / закінчився / не закінчився (в цьому випадку необхідно зазначити строк, який залишився до закінчення дії РА)**5. РА був офіційно оприлюднений: так / ні****Висновок за Критерієм № 1: відповідає / не відповідає****II. Критерій № 2: економічна доцільність та обґрунтованість існування РА****1. Наявність аналізу регуляторного впливу: так/ ні** (заповнюється тільки для РА, які розроблені та прийняті після набрання чинності Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» і є регуляторними актами)**2. Проблема, на розв'язання якої був виданий РА, вирішена: так / ні****3. Імовірність виникнення проблеми, якщо РА буде скасований: існує / не існує****4. Вигоди держави від дії РА:****5. Витрати від дії РА: для держави/громади**

для суб'єктів господарювання _____

для населення _____

6. Вирішення проблеми потребує внесення змін до РА: так / ні**№ пункту РА, який пропонується змінити: _____****Суть змін:****7. Додаткові проблеми, пов'язані з дією РА: виникли / не виникли****Суть додаткових проблем:****Висновок за критерієм № 2: включити до Переліку _____ / провести експертизу на відповідність критерію № 3.**

III. Критерій № 3: економічна ефективність для суб'єктів господарювання, а також прозорість вимог регуляторного акта

1. Дія РА призводить до витрат суб'єктів господарювання: так / ні

Грошові витрати:

Часові витрати: _____

2. Зміни, які зменшать розмір витрат суб'єктів господарювання: існують / не існують

№ пункту РА, який необхідно змінити:

Зміст зміни:

3. Норми РА прозорі і однозначно трактуються: так / ні

Зміни, які позитивно вплинуть на прозорість та однозначність трактування норм РА: існують / не існують

№ пункту РА, який необхідно змінити:

Зміст зміни:

Висновок з перегляду: включити РА до переліку _____